

POLITICA PENALĂ — INSTRUMENT DE REALIZARE A CRIMINALIZĂRII ȘI DECRIMINALIZĂRII

Oxana ROTARI, doctor în drept, conferențiar universitar (ORCID: 0000-0002-9363-7283)

Diana MILEA, master

CRIMINAL POLICY — TOOL FOR CRIMINALIZATION AND DECRIMINALIZATION

Criminal policy is related to the elaboration and application of the criminal normative framework, achieved by criminalizing, penalizing, decriminalizing the facts but also the procedure of trial and execution / serving the sentence which, in turn, have a decisive role in achieving goals and tasks criminal law — to defend against crimes and to prevent the commission of new crimes.

Key words: *criminal policy, criminalization, decriminalization, criminological policy.*

Politica penală ține de elaborarea și aplicarea cadrului normativ penal, realizată prin criminalizarea, penalizarea, depenalizarea faptelor dar și procedura de judecare și executare/ ispășire a pedepsei care, la rândul lor, au un rol determinant în atingerea scopurilor și sarcinilor dreptului penal — a apăra împotriva infracțiunilor și a preveni săvârșirea de noi infracțiuni.

Cuvinte-cheie: *politica penală, criminalizare, decriminalizare, politica criminologică.*

„Evoluția este o schimbare de la o omogenitate nedefinită la o eterogenitate coerentă”.

(Herbert Spencer)

Stabilirea răspunderii penale și interzicerea nemijlocită pentru conduitele umane prejudiciabile reprezintă o sarcină importantă a legii penale și este determinată de necesitatea socială de a proteja/apăra relațiile sociale cu ajutorul mijloacelor juridico-penale.

După cum se cunoaște, dreptul penal reprezintă un sistem de norme juridice, în timp ce politica penală presupune ideile directoare care determină conținutul normelor și instituțiilor juridice penale, direcția activității structurilor de stat și a organelor de ocrotire a normelor de drept în vederea luptei cu criminalitatea. Respectiv, dreptul penal constituie instrumentul politicii penale, iar aplicarea practică a normelor de drept penal presupune transpunerea în viață a politicii penale a statului¹.

Deși, în timp politica penală a cunoscut mai multe definiții și interpretări, dar cel mai important este că tot mai mult s-a subliniat necesitatea ca aceasta să nu fie redusă la noțiunea de drept penal, ci să fie văzută ca o reacție organizată și deliberată a colectivității împotriva activităților delictuoase, deviante sau antisociale.

1 Лесников Г.Ю. К вопросу о понятии уголовной политики. В: Российский Следователь, 2005, № 6, с. 25-29.

Dezbaterile științifice pe marginea acestui subiect au continuat destul de intens, relevantă în acest sens fiind mai ales doctrina juridică și criminologică rusă. Merită enunțată în context, lucrarea fundamentală semnată de М.П. Чубинский în anul 1905 (considerată fiind una dintre cele mai importante destinate studierii politicii penale), în care destul de tranșant se susține că „politica penală constituie o ramură a științei dreptului penal”².

Totodată, au fost susținute de asemenea și alte viziuni care, fie au contrazis afirmațiile de mai sus, fie le-au dezvoltat substanțial. În acest sens, С.С. Босхолов³ și С.А. Борсученко⁴ afirmă că politica penală s-a format ca teorie în rezultatul nu doar a integrării științei dreptului penal, procesual penal, execuțional penal, a criminologiei și politicii sociale, dar și ca rezultat al apropierei și asocierii filosofiei, psihologiei, sociologiei, politologiei, științei conducerii sociale și a altor științe fundamentale.

Astfel, ea a devenit un rezultat evident al cercetării complexe și multilaterale a criminalității și a altor fenomene și procese negative din viața socială. Prin urmare, cercetătorii evidențiază caracterul complex al politicii penale care excede limitele științei dreptului penal⁵.

Pe de altă parte însă, unii criminologi, susțin că „politica penală constituie numai o componentă a politicii criminologice, a cărei complexitate este superioară”, criminologia formând fundamentul politicii penale⁶.

И.А. Зинченко și А.Ю. Трапицын privesc politica penală ca „parte a politicii sociale a statului în lupta cu criminalitatea. Conținutul acesteia cuprinde utilizarea în această sferă de activitate a unui complex de măsuri economice, juridice, sociale, organizaționale și de altă natură, determinarea sarcinilor strategice de optimizare și aplicare eficientă a legislației, precum și prevenirea infracțiunilor; scopul politicii penale — minimalizarea creșterii ratei criminalității și, în perspectivă, reducerea indicilor cantitativi și calitativi ai acesteia”⁷.

Cercetătorii autohtoni I.A. Ciobanu și Iu. Groza, acceptând sensul larg al noțiunii de politică penală, consideră că aceasta presupune ansamblul măsurilor îndreptate spre diminuarea criminalității, cum ar fi cele juridice, economice, sociale etc⁸.

2 Чубинский М.П. Очерки уголовной политики. Понятие, история и основные проблемы уголовной политики, как составного элемента науки уголовного права. Харьков, 1905. 539 p.

3 Босхолов С.С. Основы уголовной политики: конституционный, криминологический, уголовно-правовой и информационные аспекты. Изд. 2-е. Москва: АО «ЦентрИнфоР», 2004. 303 p. 25.

4 Борсученко С.А. Понятие и содержание уголовной и уголовно-правовой политики. В: Вестник Российской Правовой Академии, 2009, № 2, p. 55.

5 Buga L. Tehnica juridico-penală: concept și structură. În: Закон и Жизнь, 2015, nr. 2, p. 48- 54.

6 Bejan O. Conceptul de politică criminologică. În: Legea și Viața, 2008, nr. 8, p. 22-23.

7 Зинченко И.А., Трапицын А.Ю. Уголовная политика: понятие, проблемы и перспективы. В: Вестник Балтийского федерального университета им. И. Канта, 2011, Вып. 9, p. 87.

8 Ciobanu I.A., Groza Iu. Politica penală — etape, obiective și direcții de acțiune. În: Studia Universitas, 2008, nr. 4 (14), p. 108.

În sens îngust politica penală este văzută și de către criminologi, care susțin că aceasta reprezintă modul de realizare a represiunii penale ca măsură de ținere sub control criminologic a criminalității (ea include patru elemente principale: incriminarea și dezincriminarea unor fapte sociale, modul de sancționare a faptelor considerate infracțiuni, aprecierea distructivității sociale a faptelor concrete și gradul de limitare a vieții private în numele intereselor sociale de securitate criminologică)⁹.

Într-o altă accepțiune, subiecții politicii penale sunt, pe de o parte, organele supreme ale puterii de stat care apreciază, formulează, exprimă și consolidează politica penală a statului și, pe de altă parte, subiecții realizării și promovării politicii penale sau a aplicării acesteia în viață¹⁰.

În acest sens, o regăsire se evidențiază la cercetătorul român V. Pașca, care distinge între o politică penală legislativă, în raport cu activitatea legiuitorului de incriminare-dezincriminare a unor fapte și de o politică penală judiciară în raport de orientarea sistemului judiciar în aplicarea legii penale¹¹.

Potrivit cercetătorilor autohtoni¹², în realizarea politicii penale rolul principal revine sferei de creare a normelor juridice, întrucât doar legea este în măsură să indice asupra ilegalității și posibilității de pedeapsă penală a faptei. Politica penală realizată de către legiuitor poate fi caracterizată drept arta de creare și de perfecționare a legii penale. Sub acest aspect, anume legiuitorului îi aparține cel mai important rol în elaborarea politicii penale. Accentuând în mod deosebit acest rol, unii autori ruși reduc politica juridico-penală doar la activitatea legiuitorului, obiectul căreia este legea penală, principalele mijloace sau instrumentarul utilizat de către legiuitor constând din: criminalizare, decriminalizare, penalizare și depenalizare¹³.

Se susține, în concret că formularea normei juridico-penale este una din etapele finale ale incriminării faptei¹⁴.

Politica în același timp, determină nu doar conținutul prohibiției penale, dar și forma acesteia, inclusiv alegerea procedeeilor, mijloacelor și modalităților, cu ajutorul cărora se realizează materializarea prohibiției.

9 Bejan O. Conceptul de politică criminologică. În: *Legea și Viața*, 2008, nr. 8, p. 22-23.

10 Mariș Al. Impactul legislației penale generale asupra detenției în vechea și noua legislație penală a Republicii Moldova. În: *Noua legislație penală și procesual penală (Realizări și controverse. Impactul asupra detenției)* / Gh. Gladchi, Al. Mariș, V. Berliba ș.a. Chișinău, 2007, p. 74.

11 Pașca V. Prolegomene în studiul dreptului penal. București: Lumina Lex, 2000, p. 8-9.

12 Zosim Al. Aspecte ale prevenirii erorilor în procesul elaborării și realizării politicii penale. În: *Criminalitatea în spațiul Uniunii Europene și al Comunității Statelor Independente: evoluție, tendințe, probleme de prevenire și combatere, Materialele conferinței științifico-practice internaționale, 12-13 iunie 2012. Chișinău, 2012, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, p. 178.*

13 Тюнин В.И. Уголовно-правовая политика в современный период: основные тенденции и направления. В: *Уголовная политика России в XXI столетии: Сб. науч. статей / Под ред. доктора юрид. наук, проф. В.И. Тюнина. СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2010, p. 5.*

14 Кругликов Л.Л., Спиридонова О.Е. Юридические конструкции и символы в уголовном праве. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2005, p. 485.

Sub acest aspect, politica juridico-penală are menirea de a asigura unitatea și continuitatea cerințelor față de procesul incriminării¹⁵. Privită sub acest aspect, politica penală este considerată a fi un element constitutiv al dreptului penal¹⁶; un factor de configurare a dreptului, iar legea penală este instrumentul de realizare a politicii penale¹⁷.

Aflându-se în atenția cercetătorilor autohtoni, politica penală actuală a Republicii Moldova este apreciată ca marcată de grave erori, mai ales în ceea ce privește alegerea strategiei de combatere a criminalității (represivă versus umanistă). În pofida numeroaselor declarații de susținere a umanismului în legislația penală, Codul penal al RM prevede aplicarea largă a represiunii penale în forma închisorii¹⁸.

Mai mult, în spațiul CSI, se constată că legea penală ca element al politicii penale și politica penală în ansamblu său, tot mai mult capătă un caracter de clasă, represiunea penală în cea mai mare parte fiind orientată spre păturile mai sărace ale populației, în timp ce criminalitatea celor bogați rămâne în afara răspunderii penale¹⁹.

În context, В.И. Тюнин, criticând identificarea politicii juridico-penale cu politica penală, susține că în prezent politica juridico-penală poate fi privită ca o parte a politicii penale, care presupune o direcție de activitate a organelor legislative și executive de elaborare a dispozițiilor legislației penale, criminalizării și decriminalizării faptelor, elaborarea tipurilor și mărimilor de pedeapsă în sancțiunile componentelor concrete de infracțiune²⁰.

Într-o altă direcție, politica criminologică constituie cadrul conceptual al activității de prevenire și contracarare a criminalității și de asigurare științifică a ei, în temeiul căreia sunt întocmite diferite strategii, programe sau planuri de acțiuni, cu caracter național, local sau departamental, menite a o concretiza.

15 Николаев А.М. Законодательная техника криминализации деяний на нижнем уровне их общественной опасности в свете системных принципов законотворчества и методики уголовного права. В: Юридическая техника, 2009, №3, p. 486.

16 Панько К.К. Методология и теория законодательной техники уголовного права России: Монография. Воронеж: Издательство Воронежского государственного университета, 2004, p. 69. 272.

17 Ковалев М.И., Воронин Ю.А. Криминология и уголовная политика: Учебное пособие. Свердловск: Изд-во Свердловского юридического института, 1980., p. 22. 58

18 Zosim Al. Aspecte ale prevenirii erorilor în procesul elaborării și realizării politicii penale. În: Criminalitatea în spațiul Uniunii Europene și al Comunității Statelor Independente: evoluție, tendințe, probleme de prevenire și combatere, Materialele conferinței științifico-practice internaționale, 12-13 iunie 2012. Chișinău, 2012, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, p. 1178. 177-181.

19 Тюнин В.И. Уголовно-правовая политика в современный период: основные тенденции и направления. В: Уголовная политика России в XXI столетии. Сб. науч. статей. Под ред. доктора юрид. наук, проф. В.И. Тюнина. СПб., Изд-во СПбГУЭФ, 2010, p. 5-13

20 Тюнин В.И. Уголовно-правовая политика в современный период: основные тенденции и направления. В: Уголовная политика России в XXI столетии: Сб. науч. статей / Под ред. доктора юрид. наук, проф. В.И. Тюнина. СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2010, p. 5-6.

Deci, toate acestea constituie instrumente de realizare a politicii criminologice. Declinând de la politica criminologică, fiecare autoritate publică își întocmește propria strategie criminologică sau, după caz, anticrimă, în conformitate cu specificul său funcțional.

Astfel zis, strategia ministerului de afaceri interne va fi privită distinctă, sub anumite aspecte, de cea a procuraturii, parlamentului, precum și a ministerului de educație și cercetare.

Ținem să menționăm că cercetători din diverse țări au sesizat tendința, din știință și practică, de a utiliza termenul „politică penală într-o accepție considerabil lărgită, dar improprie conceptului de „politică penală”. În consecință, în doctrina franceză s-a făcut, de mai mult timp, distincție între noțiunile de „politică penală” și „politică criminală”, aceasta din urmă acoperind o sferă mai largă de preocupări în raport cu fenomenul criminal²¹.

Termenul de „politică criminală” este însă respins întemeiat de unii criminologi, printre care M. L. Rassat, G. Picca sau V. Cioclei. ei optând pentru termenul „politică anticriminală”

Referindu-ne doar la termenul de politică penală, observăm o variație în tratarea acestuia generată posibil de nivelurile diferite de abordare a cercetătorilor— tradițional, atât în sens larg, cât și acel în sens restrâns. Afirmării politicii penale i s-a acordat o atenție deosebită în spațiul ex-sovietic începând cu a doua jumătate a sec. XX. Putem presupune că această atitudine a fost generată de încercările de a asigura o bază științifică solidă combaterii criminalității, concepută ideologic ca un rudiment al orânduirii capitaliste. În susținerea afirmației enunțate propunem atenției următoarea definiție, ce scoate în evidență scopurile politicii penale sovietice, expusă de cercetătorii P.S. Daghel, I.M. Galiperin, V.I. Kurleanski, M.I. Kovaleov și Iu.A. Voronin aceștia concepând politica penală ca orientare a activității statului privind realizarea măsurilor social-politice și economice în vederea elaborării mijloacelor juridico-penale optime cu scopul lichidării criminalității în țară²².

În continuare sunt abordate definiții ce reduc înțelesul termenului de politică penală, prin urmare, acest fapt permite crearea unei viziuni unitare, în special în sensul modalității de realizare a acesteia prin prisma dreptului penal, ca exponent conceptual a determinativului tratat.

Cercetătorul S.S. Bosholov care stabilește că sub termenul de politică penală urmează a se înțelege: politica de stat (doctrina) de combatere a criminalității expusă în actele normative corespunzătoare (legi, hotărâri); teoria științifică și sinteza cunoștințelor politice, sociale și juridice corespunzătoare; un domeniu separat al activității sociale orientate asupra influenței active asupra criminalității și altor încălcări de lege²³.

21 Cioclei V. Manual de criminologie, Editura All Beck, București, 1998, p.50.

22 Дагелъ П.С. Значение 26 съезда КПСС для советской уголовной политики: Проблемы повышения эффективности борьбы с преступностью, Иркутск, 1983, p. 5; М.И. Ковалев, Ю.А. Воронин, Криминология и уголовная политика, Свердловск, 1980. p. 8.

23 Босхолов С.С. Основы уголовной политики: конституционный, криминологический, уголовноправовой и информационный аспекты, Москва, 1999, p. 32.

Sub un alt aspect, politica penală este o parte a politicii comune alături de politica economică, social-culturală etc. Aceasta orientează activitatea organelor puterii de stat și a societății civile în lupta cu infracțiunile și alte fapte social periculoase bazându-se pe executarea exactă a legilor²⁴.

Tindem a remarca în acest șir definiția dată de cercetătorii N.I. Zagorodnikov și N.A. Strucikov care definesc astfel noțiunea tratată politica penală — reprezintă o direcție a politicii sovietice în cadrul căreia se formează cerințele inițiale privind combaterea criminalității prin intermediul elaborării și aplicării unui cerc larg de măsuri de prevenire, crearea și aplicarea normelor juridice materiale și procesuale ce stabilesc criminalizarea și penalizarea, precum și decriminalizarea faptelor, prin intermediul determinării spectrului de măsuri de constrângere ale statului accesibile în vederea combaterii criminalității²⁵.

Cu toate că mijloacele și metodele de realizare a politicii penale prin elaborarea și aplicarea cadrului normativ penal se reflect ca un fir roșu în definițiile propuse atenției, totuși observăm că cercetătorii nominalizații, fiind restrânși de terminologia săracă utilizează termenul politică penală practic „încărcându-l” cu conținutul de politică anticrimă. Această evoluție se resimte cu atât mai mult cu cât definiția tratează termenul într-un sens mai larg, tradițional și diminuează abordarea în sens îngust a noțiunii tratate, până la înlocuirea și identificarea politicii penale cu politica juridico-penală. În acest context, putem trasa paralele cu definirea dreptului penal, politica penală fiind atribuită aceluiași cadru semantic²⁶.

Pentru a exclude potențiala incertitudine generată de utilizarea termenului politică penală au fost întreprinse încercări de a substitui această noțiune cu cea de politică anticriminală sau politică punitivă²⁷.

Însă, cu referire la acest subiect, având în vedere cele expuse mai sus, specificăm că politica anticrimă și politica penală sunt noțiuni diferite și de sine stătătoare. Astfel, politica anticrimă are un sens mai larg decât politica penală dar mai îngust decât cea de politică criminologică, deoarece ultima include și componente de asigurare a suportului științific, de formare profesională a specialiștilor antrenați în activitatea anticrime, fapt ce am mai remarcat anterior în studiul dat²⁸.

În acest sens, specificăm că scopul general al criminologiei este fundamentarea unei politici penale eficiente în măsură să determine prevenirea și combaterea fenomenului infracțional²⁹.

Politica penală vizează strict represiunea penală³⁰, în timp ce activitatea anticrimă este mult mai complexă, incluzând și măsuri extrapenale.

24 Герцензон, А.А. Уголовное право и социология, Москва, 1970. p.178.

25 Загородников Н.И., Стручков Н.А. Направления изучения советского уголовного права, в Советское государство и право, № 7, 1981, p. 4.

26 Bujor V., Giaclic T. Referințe privind noțiunea de politică penală, Științe socioumane, ediția a XII-a, nr.1, p. 17.

27 Квашиш В.Е. Гуманизм советского уголовного права, Москва, 1969, p. 5.

28 Bejan O. Dicționar de criminologie, Ed. Ericon SRL, Chișinău, 2009, p. 75.

29 Gladchi C. Criminologie, Ed. MUSEUM, Chișinău, 2001, p. 15.

30 Чидаев С.Г. Уголовная палитика и преступность проблемы, пути решения, Москва, 1991, с. 183.

De menționat faptul, că criminalizarea și legiferarea penală nu sunt noțiuni/fenomene identice. Legiferarea se începe la etapa inițiativei legislative, când se inițiază un proiect concret de lege, în timp ce criminalizarea apare cu mult mai înainte, din momentul în care statul și societatea conștientizează necesitatea stabilirii nemijlocit a prohibiției penale. Prin urmare, criminalizarea se realizează prin intermediul legiferării, dar nu se reduce doar la aceasta³¹.

Deci, principalele metode ale politicii penale sunt criminalizarea, decriminalizarea, penalizarea, depenalizarea, diferențierea și individualizarea răspunderii penale, prin urmare, toate metodele, cu excepția individualizării răspunderii penale, se realizează nemijlocit în cadrul legiferării penale.

În esență, putem afirma că, decriminalizarea a faptei direcționează la depenalizarea în întregime, automată a acesteia, prin care se înțelege, anularea nemijlocită a pedepsei.

Așadar, observăm că, criminalizarea și decriminalizarea sunt fenomene subiectiv-obiective, deoarece, pe de o parte, ele sunt un produs al activității legiuitorului, iar pe de altă parte, ele sunt o premisă, deasemenea o necesitate obiectivă a societății, bazată pe legități reale ale existenței.

Criminologia formează acel fundament al politicii penale, astfel se observă că politica penală este indisolubilă de criminologie. Prin urmare, cunoașterea criminologică oferă o caracterizare a diverselor forme de manifestare a criminalității, remarcă amploarea și pericolozitatea socială a manifestărilor criminale, condiționează puterea de acțiune a diverselor pedepse penale, elaborează noi tipuri de pedepse etc.

Criminologii asigură, deci, conținutul represiunii penale, iar penaliștii se ocupă de aspectele formale, tehnice ale acesteia. Dar, există și alți factori obiectivi și subiectivi care influențează procesul de concepere și înlăptuire a politicii penale, cum ar fi admisibilitatea incriminării faptei din punct de vedere politic, moral și juridic, oportunitatea incriminării unei fapte în raport cu particularitățile sociale, politice, culturale, psihologice sau costul acestei incriminări, ținând cont de o serie de factori și circumstanțe externe³².

Deci, în urma analizei aprofundate a materialelor științifice, putem menționa că, prerogativa criminalizării unor conduite umane ține de către legiuitor, de care acesta uzează, cu scopul de a reglementa cât mai eficient viața socială.

Procesul și rezultatul stabilirii prohibiției juridico-penale constituie însăși criminalizarea, prin urmare ca evoluție a acestui fenomen, criminalizarea presupune activitatea direcționată spre deslușirea tipurilor de conduite umane periculoase pentru societate și declararea necesității și posibilității contracarării lor cu ajutorul legii penale.

31 Авдалян М. Э. Основание криминализации и криминообразующие признаки нарушения правил дорожного движения и эксплуатации транспортных средств. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2015, p. 19.

32 Вужор V. Некоторые вопросы криминализаций, Ismail, p. 9-13.

Astfel, orice incriminare are un conținut propriu specific, ceea ce generează o diferențiere între incriminări. În acest mod, conținutul incriminării este format dintr-un complex de elemente care deosebește nemijlocit fiecare incriminare în parte.

Totodată, trăsăturile specifice ce definesc o incriminare determinată, diferențiind-o de celelalte, este evidențiată în lectura părții speciale a Codului penal, unde fiecare faptă incriminată are aspecte proprii, specifice. Termenul criminalizare arată procesul de desfășurare a ariei faptelor considerate crime și, respectiv, de limitare a libertății individului, în aspectul unei mai bune funcționări a societății.

Însă, s-a observat că dezincriminarea se realizează prin abrogarea expresă a textului de incriminare, fapt ce nu se poate pune semnul egalității între abrogarea expresă a unei norme de incriminare și dezincriminarea unei fapte. Deci, nu întotdeauna abrogarea unei norme de incriminare înseamnă dezincriminarea faptei. Astfel, pentru a stabili dacă o faptă fost într-adevăr dezincriminată, trebuie constatat că aceasta nu are sub nicio formă corespondent în legea nouă.

În virtutea procesului, decriminalizare admite activitatea de clarificare a tipurilor de fapte pe care legea penală în vigoare le califică ca infracționale și care sunt pasibile de pedeapsă penală, care din diferite cauze și-au atenuat pericolul social pe care l-au prezentat sau contracararea cărora prin mijloace juridico-penale a devenit imposibilă și totodată nejustificată.

De menționat, în ceea ce privește politica penală, realizată prin criminalizarea, penalizarea și decriminalizarea faptelor, dar și elaborarea aspectelor procesual-penale și execuțional-penale orientate spre apărarea împotriva infracțiunilor și prevenirea acestora, aceasta vizează strict represiunea penală, iar politica criminologică formează cadrul conceptual al activității de prevenire și contracarare a criminalității și de asigurare științifică a ei, în temeiul căreia sînt elaborate diverse strategii, programe sau planuri de acțiuni, cu caracter național, local sau departamental, menite a o concretiza.

Politica penală este abordată nu doar la nivelul dreptului penal, dar și în cadrul criminologiei. Prin urmare, criminologia formează fundamentul politicii penale. Astfel, cunoașterea criminologică oferă o caracterizare a diverselor forme de manifestare a criminalității, relevă amploarea și pericolozitatea socială a manifestărilor criminale, determină puterea de acțiune a diverselor pedepse penale, elaborează noi tipuri de pedepse.

În concluzie, putem afirma că principalul instrument al statului direcționat spre contracararea criminalității este nemijlocit politica penală, care include acele idei fundamentale ce determină conținutul normelor și instituțiilor juridice penale, direcția activității structurilor de stat și a organelor de ocrotire a normelor de drept în vederea luptei cu criminalitatea.

Totodată, ce ține de aspectul al criminalizării și decriminalizării, sub ipostaza de proces și rezultat, considerăm, că sunt fundamentale de importante, deoarece de calitatea procesului va depinde în cea mai mare parte, efectul util a rezultatelor obținute.